

16.44x21.58	1	עמוד 3	הארץ - תרבות וספורט	21/07/2023	86930976-8
אמונה רשת בתי ספר ומכללו - 80888					

יום אחד פרשתי נייר על כל רצפת הבית וציירת את הצעדים שלי

לראווה / בקלילות מעושה תגובת הצופה תהיה איזו ברכה, כמה שפע יש / ואני כתובי אחשוב – שממה". היא אומרת שהיא חושבת להחזיר את הרלת עם דיוקן פניה המיוסרים לערמת הפסולת שמאחורי הגדר בסוף התע" רוכה. עצם המחשבה נראה לי כמו חילול צלם העצמי, אך גם סוג של אקט אמנותי.

אנחנו ממשיכות למה שהיה חדר אמבטיה במלון, במרכז מוצג ארנק נשי פעור לרווחה שמתייחס ל"נרתיק" בגוף האשה, וסביבו שפי תיים משעוה שניגרות לפתח הביוב, שפתיים יצוקות, תפרות, פרומות, בעבודה של היוצי רת גילי זימר, במקור מחסידות ברסלב בירור שלי, שנקראת "שפה". בפנים נקיות מאיפור הממוסגרות במספחת ראש היא מעירה: "בת" קופת לימודי עסקתי רבות ביחס שלי אל גופי מתוך רצון למצוא חיבור ושלום בתוכי. פתחתי במחקר על מיניות ועל שתיקה נשית סביבה. אני בוחנת את הפער שבין צניעות להשתקה".

אני תוהה איך קיבלה משפחתה את העבודה. היא מספרת שלא כולם הגיעו, אבל כשאחותה נכנסה לחדר היא פריצה בככי. במרכז החלל ניצב פסל ספוג גדול מצופה בד בצבע עור המדמה גוף דשן ורד. לציור גוף נוסף בו קרועים פתחים אדומים בצורה של איבר המין הנשי. חנה וולנר, גם היא ממשפחה חרדית, מחסידות חב"ד, כותבת: "האובייקטים שאני יוצרת כחלקי גוף חשוף מגלים צמיגי שומן, סימני מתיחה, שיעור גוף וממדים גרד" לים". היא מזמינה אותי לגעת ולמשש את העבודה ומספרת שלא היה פשוט למשפחתי תה עם התערוכה, אבל הם הגיעו לראות את היצירה כי הם אוהבים אותה.

האמניות האלה פועלות בשדה אמנות מקביל שמכיל אקרמיה, גלריות ותערוכות עם אוצרות שורבות את אותה "שפה", השפה שבפה והשפה שבגוף. ואולי ברומה לחלוציות של בית הספר הירושלמי לקולנוע "מעלה", שנתן מבט מבפנים על החברה הדתית והחרדית, וממנו נולדו הסדרות "סרוגים" ו"שטיסל" שנהפכו היום לז'אנר פופולרי של סדרות בהי פצה בינלאומית, מתפתחת גם כאן מהפכה אמנותית שנושאת בשורה של "נשיאה". בעוד שבוחרן מקצינים דפוסי החשיבה הדיכוטומית של בעד ונגד, טוב ורע, אור וחושך, כאן מתג" חשת תנועה דיפוזית של מעברים, באזור דמי דומים שבמקום קו גבול מפריד מייצר חיבורים.

היא הזמינה אותנו לראות את הצילומים שלה מוצגים בתערוכת הבוגרות של המחלקה לא" מנות ותקשורת חזותית של מכללת "אמונה". התערוכה מוצגת בשכונת רחביה, במ" לון "הנשיא" הנוש. האוצרת מאיה במברגר כתבה בטקסט בכניסה על השם "נשיאה", כמענה נשי לשמו של מלון "הנשיא" אבל גם כ"נשיאת הפכים" חסידית שמצליחה להחזיק בין שני קצוות שנרמים כסותרים: "ימי העבר" דה על התערוכה היו ימי פילוג בישראל, וגם בתוך המכללה. פגשתי בריבוי דעות, קונפליי קטים, סוכנות מעבר ונושאות הפכים. המפגש הטעון מעורר גם שיה מפרה ליצירה ומשקף כמה שאלות שדרכן אני מציעה להתבונן על התערוכה: איך אפשר להפוך מפגש עם עמדה שונה לקרקע פורייה ליצירה?"

אני נכנסת לחלל האלטרנטיבי השוקק ויצרות במגוון צבעוני של שמלות, כיסויי ראש, שיער פוזר ורגליים יחפות ושוב מתמ" לאת באותה תחושה נינוחה. הן וחברתה ירדן לוקחות אותנו לסיור. בכל אחד מהדרי הקומה התחתונה מוצג עולם של יוצרת. הן לא לקחו אותנו היישר אל העבודות שלהן אלא הסבירו בהתלהבות על כל אחת מהיצירות של חברי תיהן. אור פייליק, שרק נהפכה לאמא, כותבת: "לפעמים אני מרגישה שאין לי מקום בבית. המרחב סוגר עלי. יום אחד פרשתי נייר על כל רצפת הבית וציירת את הצעדים שלי". בין החדרים שסומנו בניירות היא מצולמת במס" כי וידיאו שבהם היא יושבת מכווצת במטבח, בחדר הכביסה, ללא תנועה, כלאוה.

בחדר אחר עדינה בויאנובסקי מציגה שלושה צילומי סטודיו של אחיה – עם ציציות לבנות וכיפה לבנה מאגרף את ידיו, ישן בלי חולצה ומקפיץ כדורגל – וביניהם הולוגרמה של אמה מקפלת כביסה ברפטיביכות אינסר פית. משהו בשילוב של הגוף הנערי השנוף עם הלובן של הציציות והכיפה מזכיר את הצילום החושני של עדי נס ומחזיק בשני קצוות שונים של מבט, שבו היא גם מגלה וגם מכסה.

בקצה החלל, מול רשת ברזל שנשקפת ממנה פסולת בניין, כמה שהיתה פעם בריי כת השחייה המפוארת של המלון, אני מבחינה בדיוקנאות עצמיים של ירדן דמסקי, חברתה של הן, שצוירו על לתלות עץ ישנות. היא כותבת: "את כאבי אפשר לתלות על קירות החדר / את דמעותיי הכבדות ניתן להציג

במלון "הנשיא" הנוש בשכונת רחביה בירושלים מוצגת תערוכה של בנות המכללה לאמנות "אמונה"

סיגלית בנאי

ל התערוכה "נשיאה" של בנות "אמונה", המכללה לאמנויות ועי" צוב, הגעתי במקרה. נסעתי לירור שלי לפתיחת תערוכה אחרת, "עירינגה", שאצרה חברתי ייני אהרון בבית רשות הרבים. ייני בחרה להציג רק נשים המ" ראות את נופיה העירוניים של ירושלים כנהמה של חיה קדומה שנפערת בתהומות קידוחי הבנייה והן מחפשות בה "מקום". ציורי שיכונים עם כביסה מתנופפת שעל הגדר שלהם גרפטי "אנ נא נא" של עדי חפצי אהרון, עבודת וידיאו של לאה אניעם דרעי, ראש החוג לאמנות במכללת "אמו" נה", המראה דפדוף בספר מפות עם הגבר לות המשתנים של ישראל, לצד רישומים עדינים של לירון בר יוסף, בוגרת המכללה, שהופכת מקומות קטנים בשוק מחנה יהודה כמו "עלמא", "מורנו" ו"קפה נאמן" לשידה. הסתובבתי בתערוכה כשמבטי נודד בין הנוף האורבני שעל הקירות לנוף האנושי. המי גוון של אמניות על כל הרצף האמוני, מחר" דיות בשמלות ארוכות ועד חילוניות בגופייה, נתן לי פתאום מרחב נשימה של דתיות מגוונת ולא אחידה, כמו שלפעמים היא מצטיירת ביי מים אלה של קיטוב והפרדה.

בקוקטייל הפתיחה שמעתי קול משיחה שהתנהלה מאחורי: "אני רוצה להציג בגלריה גאולה!" פניתי לראות מי האמנית שנושאת עיניה דווקא לגלריה ע"ש גאולה כהן בבית אורי צבי ופגשתי בחן אטיאס מחצור הגלילי לית, גם היא בוגרת טרייה של מכללת "אמור" נה". הסתקרנתי מה היא רוצה להציג בגלריה גאולה והיא הראתה לי בטלפון שלה צילומים יפהיים של טבע דומם מחפצים יומיומיים "וולים", דיוקנאות של הנשים במשפחתה וסי צינה שבה שח אחיותיה מתארגנות ליצירה בחדר מלון, בחלוקים צבעוניים, כיסויי ראש ותכשיטים, שכמו לקוחה מסרט של אלמורודר.

22.38x29.65	1	41	עמוד	לאשה	07/2023	87027991-3
-------------	---	----	------	------	---------	------------

נה דשת בתי טפר ומכללותאמונה תנועת האשה הדתית לאומי - 80888

לכל אדם יש סיפור

אחי נקבר מתחת לקיר. הוא חולץ, אבל ההתמודדות נמשכת

תשע שנים אחרי שאחיה נפצע בצוק איתן, נריה מור הקדישה את פרויקט הגמר שלה לפוסט-טראומה שלו, שטלטלה את כל המשפחה

תחיה ברק

"כשהמנחה שלי בפרויקט הגמר בלימודים, במכללת אמונה, ביקשה ממני לספר על החיים האישיים שלי, כדי שנצא מזה לפרויקט גמר מדויק עבורי, לא חשבתי שאגע בפוסט-טראומה מהצבא שיש לאחי, אלי נתן. אבל כשהתחלתי לדבר על חיי, זה הרבר הראשון שסיפרתי."

בחודש יולי לפני תשע שנים, בימים הראשונים למבצע "צוק איתן", אלנתן נכנס עם יחידת הצנחנים שבה שירת לחאן-יונס. הם הצמידו מטען לקיר חיצוני של בית והקיר קרס עליו. הוא נקבר מתחת להריסות כשרק היר שלו מבצבצת החוצה. פיגנו את האבנים, חילצו אותו מההריסות ופיגנו אותו במסוק לבית חולים. הוא היה בהכרה, דיבר עם ההורים שלנו שידעו שהוא בחיים ומיד אחרי אותה שיחה נכנס לניתוח ברגל. הוא נפצע גם בראש וביר והיה מאושפז במשך כמה חודשים.

אנחנו משפחה של שבעה ילדים, אני השישית. אמא שלי מורה ביסודי, לאבא שלי יש חברה לתשניות ועבודות עפר. אחרי ססימתי את הלימודים באולפנה בעפרה, עשיתי שירות לאומי בגן לחינוך מיוחד בשילה. אחרי הפציעה של אלנתן, הבית הפך למרכז חיי. אני צעירה ממנו בשש שנים, וכשהוא נפצע הדרכתי במחנה קיץ של בני עקיבא. אבא שלי התקשר להודיע

"אחי בקושי ישן בגלל הפלאשבקים, היה לו קשה בארוחות משפחתיות גדולות, כי זה הרבה אנשים ורעש, וגם במקומות סגורים כמו תא הלבשה בחנות בגדים"

לי והתחלתי לבכות. שתי שכנות שלנו ביישוב ששייכות לצוות צח", סיוע במצבי חירום, הגיעו למחנה לתמוך בי. כשחזרתי הביתה, פתחתי את הדלת לשקט מוחלט. שם נפל לי האסימון שמהו קורה. בית שתמיד שמח, רועש ומלא באנשים, הפך בבת אחת לשקט. כולם היו בבית החולים, צמודים לאחי.

כשאלנתן שוחרר מבית החולים התחילה המלחמה על החיים. לא רק של אחי, אלא של כולנו. בבית החולים ראינו רק את הפציעה הגופנית, וכשהוא חזר התחלנו להבין שהפציעה גם נפשית. לקח לנו זמן להוות את זה, וכסופו של רבר גם הצבא הכיר בו כפוסט-

טראומטי. הוא סבל מפלאשבקים, המראות מהיום שהוא חזרו אליו. השינה שלו הפכה לטרופה. היו לילות שהוא כלל לא ישן. היה לו קשה בארוחות משפחתיות גדולות, כי זה הרבה אנשים ורעש וגם במקומות סגורים כמו תא הלבשה בחנות בגדים. אחותי אמרה פעם לאמא שלי 'אלנתן חור, אבל אח שלי לא חור בעצם'. עם הזמן, למדנו אותו. אנחנו, כמשפחה, הפכנו לדרוכים כמוהו. כשאנחנו מזהים שהוא צריך אותנו יותר אנחנו עוטים אותו, ויש מצבים שלמדנו שצריך להרפות.

כשחייל נפצע, עם ישראל מביע סולידריות, מבקר ותומך. הרגשנו את זה כשאלנתן היה בבית החולים. אבל כשהוא חזר הביתה והתחילה התמודדות עם הפוסט טראומה שלו, הרגשנו שאנחנו לבד, לא כי לאנשים לא אכפת, אלא כי זה שקוף.

אח שלי גדול וחזק. במהלך השנים הוא התחתן ויש לו ילד. הוא עובד עם אבא שלי ומי שלא קרוב אליו, לא יודע עם איזה קשיים הוא מתמודד.

כל השנים לא דיברתי על זה עם אף אחד, מתוך רצון לשמור על אחי. ואז, כשהבנתי שאני רוצה להעביר בפרויקט הגמר את החוויה שלנו כמשפחה ואת החוויה שלי כאחות של פצוע פוסט-טראומטי, אלנתן נתן את ברכתו.

"הפרויקט שלי נקרא 'כאן בונים', כי בית קרס על אלנתן, אבל גם הבית שלי נהרס והיה צריך לבנות אותו מחדש. עיצבתי שני משחקים: במשחק הראשון יש בסיס מתנדנד שתלוי מהתקרה. המטרה במשחק היא לבנות בית כשהבסיס מתנדנד לכל אורך המשחק. המשחק השני מורכב מקוביית אינסוף שעליה הרפסים שונים של בית. הקובייה נפתחת להרבה קוביות שלכאורה נראות אותו דבר, אבל אם מסתכלים היטב רואים שמוחבאות בין כל ההרפסים מילים בארום. 'כעס', 'חרד', 'אש' ומילים נוספות שמנסחות את התחושות שלי, כאחות. כמו שצריך להסתכל היטב כדי לשים לב לניואנסים שמשתנים אצל אחי, באותה תשומת לב צריך להסתכל על הקובייה ולחפש את מילות האזהרה. בחרתי למקם את המשחקים בקיר חצי הרוסי-חצי בנוי בחלל התערוכה, כמו המצב שלנו".

שורה תחתונה: "אמנם הפרויקט נועד להוציא החוצה, בפעם הראשונה, את הסוד המשפחתי, אבל על הדרך הוא פתח שיח משפחתי חדש, סוג של טיפול בשביל כולנו. אלנתן אמר שהוא שמח שעכשיו הוא יודע לא רק מה הוא מרגיש, אלא גם מה אנחנו מרגישים". ■

בת 24 מהיישוב שילה. בוגרת לימודי הוראה ותקשורת חזותית במכללת "אמונה" (מבית תנועת "אמונה")

צילומים: אלונה פרטי

עם אחיה, אלנתן מור. "הוא חזק, מי שלא קרוב אליו לא יודעת עם מה הוא מתמודד"

צילום: דניאל חנוך

חלק מעבודת הגמר: קוביית אינסוף שבתוכה מסתתרות מילות אזהרה